

POLIȚIA

REVISTA POLIȚIENEASCĂ
CLUJ

REDACTOR RESPONZABIL:
Dr. VICTOR POPP

APARE LUNAR

PRIM REDACTOR:
GEORGIU CHENDI

Politia ca institutie constitutională

Mulți cetățeni sunt dispunși a vedea în poliție o instituție, care nu se potrivește cu aranjamentele vieții constituționale a Statelor moderne, de altă parte persoane oficiale, cari sunt în exercitiul unei funcțiuni polițienești sunt gata a o exercita pe aceasta, arbitrar.

Greșesc și unii și alții.

Cei dintâi nu se pot desbrăca de ideologia trecutului, când existau state polițiale, în care poliția era totul, te întovărășea dela viață până la moarte într'un mod eare era egal cu sclăvia. Era aceasta tutela absolutismului dela sfârșitul evului mediu, când cei ce cărmuiau popoarele credeau, că Statul reprezentat prin ei este dator să se amestece în toate relațiunile vieții omenesti. Nici o libertate pentru desfășurarea energiilor omenesti, ci încătușarea acelor și siluirea conștiințelor pentru a facilita menținerea unei ordini, care însemna împiedecarea oricărui progres.

În concepția acelor, poliția reprezintă deci o instituție care împiedecă libera dezvoltare a energiilor omenesti, prin urmare este instituție contrară vieții constituționale a statului, a cărei scop principal este tocmai acesta.

Cei din urmă procedând arbitrar, cred a-și îndeplini asifel mai bine funcțiunea a cărei refrain este menținerea ordinei. Ei uită, că ordinea chiar prin dispozițiunile și faptele de ordine ale lor trebuie menținută în primul rând. Ei uită că sunt organele ordinii desăvârșite, că ei nu pot face un semn, nu pot zice un cuvânt, nu pot face o faptă care să nu se întâmple în cadrele strictei legalități.

În fața părerii celor dintâi și în fața hiperzelului celor din urmă, trebuie să constatăm, că poliția fiind o instituție fundamentală în viața constituțională de stat nu poate fi compromisă nici printr'o concepție greșită, nici prin hiperzelul funcționarilor polițienești. Ea însemnează existența unor organe, cari în raporturile de viață a cetățenilor imenși la număr și variate calitativ, în mod nemijlocit, mențin ordinea, cu alte cuvinte păzesc domnia legilor aduse de reprezentanții adevărați ai națiunii, care înseamnă constituționalismul nefalsificat.

Când vorbim de poliție nu-i permis să ne gândim numai la sergentul de stradă, care n'are poate pregătirile necesare pentru îndeplinirea ireproșabilă a funcțiunii sale, nici la unii șefi de autorități, cari spre a-și înlesni la moment sarcina oficiului o exercită arbitrar. Ne gândim la întreaga organizație polițienească a unui Stat, care este foarte întinsă, căci nu este ram al administrației publice care să nu aibă poliția sa în variațiunea aceea imensă, în care ni se înfățișează și raporturile de viață ale cetățenilor.

Și trebuie să recunoaștem, că funcțiunea polițienească de orice natură și în orice ram al administrației ar fi, este grea și delicată. Unul care investeste funcțiuni polițienești, trebuie să aibe un tact și o educație deosebită. El în tot momentul funcționării sale, trebuie să săvârșescă fapte și să facă dispoziții cari servesc ordinea.

Cetățeanul ajungând în desfășurarea vieții sale de toate zilele în contact nemijlocit cu organele polițienești, fiind chestiunile cari-l interesează în nex sau cu existența sa fizică sau cu cea materială, el fără multă judecată este aplicat să se agite de orice intervenție a organelor polițienești. De aci concepția lui greșită! De aci însă și o învățătură: Persoanele acele cari investesc funcțiuni polițienești de orice categorie, să grijească mai bine ca oricine altul, ca să-și exercite atribuțiunile lor în cadrele strictei legalități. *Nici un abuz de putere, nici o călcare de atribuțiuni, nici un hiperzel!* Cetățeanul trebuie să-și câștige convingerea că poliția este ceva absolut necesar, că fără de ea nu-și poate realiza scopurile vieții conforme cu a națiunii organizate pentru viața de stat, cu un cuvânt, că ea este apărătorul și garanția cea mai sigură și nemijlocită a tuturor acțiunilor cetățenești și omenesti, cari se desfășoară în cadrele legalității. Astfel îndeplinindu-și poliția funcțiunea sa, de o capitală importanță chiar în statul modern, se va dovedi, că ea de fapt este o instituție indispensabilă constituțională.

Dr. ROMUL BOILA
Profesor de Drept Const. la Univ. Cluj.

POLIȚIA ȘI ȘCOALA

Mărturisesc că am rămas cam perplex în primul moment, când harnicul și iscusitul redactor al acestei reviste m'a rugat să colaborez din când în când cu câte un articol.

Ce am eu cu Poliția? Ce aport pot să aduc eu acestui serviciu, al cărui nume chiar este atât de puțin simpatic tuturor cetățenilor? N'am avut niciodată a face cu ea și nici nu doresc să am! Prin urmare, ce rost poate avea colaborarea mea la o revistă care se ocupă de chestiuni cu care eu nu mi-am bătut niciodată capul și nici nu mă gândesc să mi-l bat?

Totuș, gândindu-mă mai de aproape asupra lucrului, m'am convins că judecata mea fusese greșită. În adevăr, faptul că n'am avut a face cu Poliția nu este nicicum o dovadă că acest serviciu nu și-ar avea pentru colectivitate și pentru stat importanța și rostul său și că aș avea vre-un drept să-l ignorez din simplul motiv că pe mine el, nu mă atinge direct! Dimpotrivă, ca cetățean al acestei țări am datoria să mă interesez de el, să-l ajut, să-l sfătuiesc, să-l critic chiar, dacă e nevoie.

Pentru că, Poliția este un serviciu aproape la fel de important în viața de stat, ca și armata, ba în unele privințe mai important chiar decât aceasta. Căci de armată, un stat se servește numai la caz de război sau de desordine grave, de vreme ce de poliție el are nevoie în fiecare clipă atât pentru siguranța sa, cât și pentru a cetățenilor lui, în particular. Într'un anumit sens, poliția este, — mai ales în împrejurările tulburi de azi, — mai importantă chiar decât școala, întrucât ea caută să creieze și să asigure liniștea și normalitatea prezentului, în vreme ce școala lucrează pentru viitor.

De sigur că viitorul trebuie să intereseze în măsură cât de mare, dar acest viitor depinde de măsurile prezentului. Pentru că dacă prezentul este supus la prea mari suferinți, dacă el ne epuizează în mod inutil și neinteligent forțele, dacă el distruge armonia dintre oameni și-i expune la o nesiguranță care se reflectează profund și în viața morală a individului și a societății, viitorul însuș e compromis. Într'o țară cu poliție bună, care asigură liniștea, drepturile și posibilitatea de valorificare a tuturor energiilor bune, școala este în situația de a-și împlini misiunea ei de reguloare a viitorului. În schimb, într'o țară cu o poliție rea, care tolerează sau menajează chiar o societate rea, școala este expusă să nu-și poată realiza nici idealul ei.

Iată cum: După ce am judecat chestiunea mai de aproape, nu mi s'a părut că scriind pentru revista „Poliția”, aș face un lucru strein de preocupările mele de om al școlii, ba la un moment dat, mi-a părut chiar o datorie să mă ocup de problemele de poliție, cari au o strânsă legătură cu problemele de educație. Mai mult chiar, poliția mi-a apărut ca o instituție cu un caracter în prima linie educativ și numai în a doua linie corectiv și represiv. În acest sens, funcționarii ei imi apar ca niște mportanți pedagogi sociali, ca niște educatori ai masselor, ca niște îndrumători spre ordine, spre legalitate, spre moralitate și respect față de societate, față de lege, față de stat și față de oameni. Astfel, un prefect de poliție în ochii mei valorează mai mult decât un director de liceu, iar un sergent de stradă mai mult decât un pedagog de internat. Ei trebuie să fie modele de caractere, de ordine, de disciplină, de devotament. Cetățenii trebuie să aibă în ei aceiași încredere, pe care o au părinții în profesorii copiilor lor.

Cunoscători ai legilor și executori imparțiali ai acestora, ei trebuie să fie exactitatea personificată, pentru că nimeni

să nu poată arunca asupra lor nici cea mai mică umbră de bănuială, în nici o privință.

Altfel este tulburată și liniștea cetățenilor și amenințată și siguranța statului.

În special în împrejurările noastre de astăzi, rostul poliției este nespus de mare.

În nouile provincii orașele — principalele artere ale vieții moderne, — sunt locuite în majoritate de cetățeni de altă limbă, cari, orice ar zice, nu ne iubesc, — mai mult chiar, ne urăsc și fac tot ce le stă în putință ca să ne desființeze. Nu e vorba aici numai de comploturile, cari au fost descoperite în ultimii ani și de cari se vor mai descoperi și de aci încolo, ci de întreaga acțiune pașnică pe care sub diferite forme inofensive cetățenii neromâni o susțin, urmărind sistematic distrugerea noastră. Să amintim numai așezarea în orașele noastre a evreilor refugiați din Rusia și din alte părți. Să pomenim în acest scop Chișinăul și Galații, în care s'au așezat de cinci ani încoace cel puțin o sută de mii de astfel de oaspeți nepoțitiți, cari au dat un aspect și mai strein decât înainte acestor orașe și atâtor altora! Ei bine, cutez să afirm că dacă în orașele noastre am fi avut o poliție mai pricepută mai vigilentă și mult mai corectă, astfel de lucruri nu s'ar fi putut petrece ori, cel puțin nu într'o astfel de măsură.

Gândiți-vă acum, în ce formă atinge activitatea poliției sfera de viață a școlii? Statul care n'a fost în stare să se îngrijească îndeajuns nici măcar de soartea populației băștinase iată-l acum că trebuie să se ocupe, într'o formă sau alta și de educația a mii și zeci de mii de copii de-ai unor aduș de vânt, cari au venit să se sature pe spinarea noastră!

Și să ne gândim ce însemnează acești streini nesățioși, pentru viața noastră economică și pentru siguranța Statului și pentru moralitatea publică.

E de mirare că atâta lume se simte îndurerată să acuze de incorectitudine Poliția însăși, care ar fi închis ochii în fața năvalei elementelor streine, ajutându-le chiar să ajungă cât mai ușor la creanga verde?

Rolul poliției în special în orașele din provinciile noi unde tentațiunile sunt mai puternice și unde interesele de stat sunt mai primejduite, este din cele mai importante.

Cu o poliție corectă se pot asigura nu numai interesele superioare de stat, ci și cele ale moralității, în schimb cu o poliție incompetentă și venală se compromite și statul și moralitatea.

Profesorii și învățătorii pot să propovăduiască cât vor vrea dela catedrele lor idealurile morale, dacă polițiștii fac cauză comună cu delicvenții și se lasă cumpărați de cei interesați!

Polițiștii trebuie să fie tot atât de bine pregătiți pentru cariera lor și tot atât de cinsiți în exercițiul funcțiunii și în viața lor, ca și propovăduitorii dela catedră, sau dela amvon.

Iar dacă ei nu sunt astăzi aceștia, conducătorii Statului au datoria să se îngrijească de urgență, ca să-i pregătească în acest sens. Polițiștii să fie selecționați cu cea mai mare grijă, apoi să fie educați, plătiți cum se cade, și la cea mai mică abatere scoși din slujba pentru care nu s' capabili sau pentru care nu dovedesc calitățile morale corespunzătoare.

Poliția trebuie să îndeplinească misiunea unei școlii de legalitate și moralitate. Altfel ea contribuie la distrugerea societății.

ONISIFOR GHIBU
Profesor Universitar, Cluj.

Revista noastră

După patru ani și mai bine de stăruințe vrednice de toată lauda, revista noastră „Poliția” a ajuns la un nivel care poate să facă cinste celor mai repute redacții similare din străinătate. Cu mult gust întocmită, cu tipar curat și îngrijit și, mai cu seamă, cu un bogat și variat material redacțional, semnat adeseori de iluștri profesori universitari, de încercați magistrați și de vrednici polițiști, revista „Poliția” dovedește o neobosită năzuință către perfecțiune. Căpe a urmărit, număr cu număr, drumul parcurs de la cel dintâi număr până astăzi, nu se poate să nu fi rămas încântat de surpriza înfățișărilor pe cari le lua „Poliția” în neconținută ei dorință de a sluji cât mai efectiv dezvoltarea bunului gust și a pregătirii temeinice în masa tinerilor noștri polițiști.

Trebuie însă să ne gândim că toată această operă nu se poate face fără sacrificii. Tiparul curat și hârtia bună a revistei costă enorm, și este în adevăr o minune cum a putut „Poliția” face față tuturor greutăților cari fatal i se puneau în cale. Mulți sânt acei ce nu înțeleg munca tăcută și jertfa discretă a conducătorilor revistei noastre, și tocmai pentru aceasta este de datoria noastră a celor ce știm și înțelegem să facem apel la sprijinul nostru al tuturor, dacă vom ca revista să continue cu succes opera înfăptuită până acum. Sacrificiile vrednicilor redactori ai „Poliției” nu pot fi duse până la capăt, fără interesul nostru activ al cititorilor.

În adevăr revista se trimite tuturor polițiilor din Ardeal și Banat. Dar nu este de ajuns ca ea să fie trimisă; revista trebuie citită, pentru că numai așa își poate împlini rolul educativ, pe care îl are. Trebuie prin urmare ca cei ce își dau seama de importanța educației în poliție să dea, ei cei dintâi, concursul lor la izbândă morală a revistei. Șefii și conducătorii polițiilor trebuie să se îngrijiască de pătrunderea „Poliției” în conștiința funcționarilor și agenților subalterni, indemnându-i să citească fiecare număr al revistei cu toată atenția... Prin aceasta, opera de educație profesională va câștiga enorm. Lipsa școlilor de poliție, care să creeze elementele tinere și să le îndrumeze, o îndeplinesc cu prisosință paginile instructive ale revistei „Poliția”, revistei noastre.

Dar mai trebuie ceva pentru ca activitatea revistei să se desfășoare cu maximum de folos. Personalul polițiilor trebuie să păstreze un mai strâns contact cu revista. Între revistă și cititorii ei să se creeze un neconținut schimb de gânduri, un nepuizabil curent de solidaritate și interes comun în vederea atingerii aceluiaș țel: perfecțiunea profesională. Pentru aceasta șefii și conducătorii polițiilor, ei înseși sau subalternii lor, să comunice revistei orice doleanță profesională și orice descoperire mai importantă, făcută în cadrele de activitate ale raionului lor de poliție.

Revista astfel întărită prin concursul tuturor va lua un nou avânt și va căpăta un deosebit interes.. Ea va alcătui la sfârșitul fiecărui an un capital moral și pentru cititorii ei, cari ar păstra-o legată frumos în rafturile bibliotecii profesionale, și pentru harnicii ei redactori.

Trecând de la acțiunea morală schițată până aici, datoria tuturor polițiilor este să dea și toată contribuția lor practică la răspândirea revistei, pentru că cu cât revista noastră va pătrunde în mai larg sfere sociale, cu atâta autoritatea și prestigiul profesiunii de polițist va crește. Pretutindena în străinătate, revistele de poliție sânt larg răspândite și cu plăcere citite în toate păturile sociale. Prin caracterul lor larg social, revistele de poliție servesc în egală măsură la educarea cetățenilor spre a se putea mai bine păzi împotriva rău-făcătorilor, și la educarea

elementelor de poliție chemate să constituie instituția de apărare și protejire a societății.

În străinătate fiecare polițist este un exponent al revistei sale de specialitate, adunând abonamente și înserate, și făcând ca publicul să vadă în revistă o oglindă fidelă a instituției, căreia servește. Pentru a nu merge prea departe vom arăta ce s'a făcut în „Ungaria” pentru răspândirea revistelor de poliție. Trăind în Ardeal, unde practica trecutului a lăsat destule urme; de ce n'am utiliza măsurile bune de altădată? Publicul e învățat cu ele și nu va rămâne surprins aplicându-le. Iată ce se spunea în textul Uniunii funcționarilor de poliție din Ungaria:

UNIUNEA FUNCȚIONARILOR DE POLIȚII DIN UNGARIA

„Ajutorarea și răspândirea revistei „Siguranța Publică”, organul oficial al Uniunii.”

Revista „Siguranța Publică” incontestabil are merite neperitoare în viața Uniunii. Ea a luptat cu nețărmită putere a literelor pentru înființarea ei și ea a fost călăuză sub drapelul căreia s'a dus stindardul cauzei la izbândă.

Afară de asta editorii revistei au contribuit și cu bani la înaintarea Uniunii. Și ar contribui și pe mai departe dacă la rândul ei și Uniunea i-ar sta în ajutor.

Modul de ajutorare al revistei ar fii răspândirea ei, dar mai ales achiziția reclamelor.

Băncile, societățile anonime, întreprinderile industriale și fabricile înscriu în bugetele lor gazetele în cari își publică bilanțul etc. Pentru acest scop ele au la dispoziție o sumă globală.

Să se nizuiască deci domnii căpitani de poliții (șefii de poliții) din provincie ca și societățile și întreprinderile din orașul d-lor să înscrie printre gazetele cărora le dau reclame „Siguranța Publică”, asta putându-se face mai cu succes tocmai acum, în preajma anului nou.

Budapesta luna Decembrie 1909.

BÉLA KAVEGGIA
secretar.

VASILE MISKOLCZY
președinte.

De asemenea publicul are toată datoria să sprijinească revista noastră, și iată pentru ce: Revista „Poliția” având de scop să creeze și să dea educație unui corp de poliție bine pregătit, conștient de rolul și menirea sa în societate o face înainte de toate un serviciu marelui public. Cu cât corpul polițiștilor va fi mai bine educat, cu cât el se va pătrunde mai adânc de roadele unei purtări civilizate și cu cât el va căpăta mai temeinic conștiința că stă în serviciul publicului pentru public, cu atâta acest public va trăi în mai multă siguranță și va acorda poliției mai mult respect și mai multă încredere. Cu o poliție astfel alcătuită, crimele și furturile se vor împuțina, iar raporturile poliției cu publicul vor lua un alt caracter.

Această operă o urmărește revista noastră. Publicul trebuie să înțeleagă că mai bine este să dea sprijin unei reviste utile societății, decât să sprijine presa pornografică (majoritară sau minoritară) vătămătoare și familiei și societății.

Să strângem, prin urmare, rândurile în jurul „Poliției” cu totii, polițiști și public, și să-i dăm tot sprijinul nostru practic și moral. În paginile ei publicul va găsi totdeauna o lectură instructivă și reconfortantă, iar noi polițiștii aflăm o tribună de unde să ne apărăm interesele, să schimbăm gânduri utile, să ne purificăm și să ne unificăm sufletește.

Dr. S. GHEORGHIU

Inamovibilitatea Poliției

Cititorul are dreptate să zîmbească sceptic în fața acestei ciudate împerecheri de cuvinte: „inamovibilitatea poliției“.

Cum? Adică polițistul, dela sergentul de stradă până la inspectorul general de poliție, să se mărginească la rolul de a aplica legea și a menține ordinea legală și echitabilă, fără să dea concursul ei deplin guvernului în alegeri? fără să execute ordinele cari, or fi ele adesea ilegale, dar sunt pornite din înalte considerațiuni de stat, pe care nu le poate pricepe orice muritor? Cum? Adică polițistul nu mai trebuie să facă la fiecare schimbare de regim cuvenitele ploconeli și să dea garanții că va fi credincios acestui regim, rupând astfel orice legătură cu sfânta tradiție în care au trăit părinții noștrii? Cum? Adică Poliția să fie un fel de Stat în Stat, iar guvernele cari vor veni să nu-și mai poată plasa oamenii de încredere și de merit, înlocuind pe aceia cari nu-i mai inspiră nici o încredere?

Afară de acestea, între o adevărată democrație inamovibilitatea funcționarilor este o absurditate, căci ea ar crea cu vremea clase erarhice, și în tot cazul ar constitui o gravă atingere a principiului suveranității populare, fiindcă poporul și-ar aliena astfel o mare parte din libertatea sa de voință, adică din arbitrarul său suveran. De-altfel tipul republicei democratice, Atena din al cincilea secol înainte de Christos, obsedată de concepția egalității, — baza oricărei democrații — în general nici nu avea funcționari în înțelesul modern al cuvântului: adunarea poporului trăgea la sorti în fiecare an pe aceia cari trebuiau să îndeplinească oarecari servicii publice. — Ceva mai mult, acești așa ziși funcționari erau oricând *revocabili*. Pentru îndeplinirea acelor servicii publice nu se cerea nici o competență specială. Dacă omul avea bun simț și era cinstit, rămânea în funcție chiar și un an întreg. Numai când serviciul cerea oarecari cunoștințe tehnice, poporul *alegea* comisii speciale, tot pe un an.

Dar, — vom răspunde, — acestea se întâmplau într-o țărișoară cu o populație mult inferioară unui oraș modern. Această populație era omogenă și în genere nu se ocupa cu munca, aceasta fiind lăsată pe seama sclavilor și a femeilor. Viața socială era foarte simplă și contrasta cu complexitatea, specializarea, diviziunea muncii și facultatea de a se prefăce repede, care caracterizează viața modernă.

Societatea modernă merge spre crearea de categorii profesionale închise, organizate strâns și specializate. De-aceia Constituțiile de după război au prevăzut, — nu toate, bine înțeles — inamovibilitatea magistraturei, care este un pas spre inamovibilitatea celorlalte categorii profesionale. Așa de pildă Constituția germană din August 1919 în art. 104 spune: „Judecătorii jurisdicțiunilor ordinare sunt numiți pe viață.“ Iar art. 102 spune: „Judecătorii sunt independenți și supuși numai legii“. Cu alte cuvinte așa zisele circulari, etc. — dela noi, — care au pretenția să dea judecătorilor lecții de interpretare a legilor, și care în mod pieziș împieteză asupra puterilor legiuitoare și judecătorești, — în republica imperiului (!?) german sunt, printr-o trăsătură de condei, definitiv condamnate.

Este adevărat că Constituția noastră, ca în multe alte privințe, nu a mers așa de departe, totuși trebuie să-i fim recunoscători că a prevăzut inamovibilitatea magistraturei, cel puțin (articolul 104, coincidență numerică cu cel german). Până acum acest principiu era numai de ordin legal, din Martie 1923 însă a devenit de ordin constituțional.

Totuși, — lucru curios — niciodată nu a existat un mai mare număr de magistrați amovibili decât sub noul regim, și niciodată numirile și avansările în magistratură nu s'au făcut cu mult mai arbitrar, cel puțin până la actualul mini-

stru de justiție, care dela Toma Stelian a fost *sigurul adevărat* ministru de justiție.

Desigur nu o astfel de inamovibilitate cerem noi pentru poliție. Dar în definitiv cerem noi propriu zis o *lege* care să prevadă inamovibilitatea poliției? Noi nu cerem o lege, noi dorim ceva mai puțin, care în realitate este ceva mai mult. Noi dorim o schimbare de obiceiuri, o îmbunătățire, o civilizare a obiceiurilor. Dar acest fenomen social natural nu se poate improviza ca o lege, cum sunt miile de legi pe care atotputernicele și atotștiutoarele corpuri legiuitoare le fabrică zilnic.

Un astfel de fenomen care se naște organic și produce efecte reale (se știe că în schimb, dacă majoritatea legilor se crează fără nevoi reale, în realitate ele nu au nici un efect asupra vieții sociale; o bună parte din legi se nasc moarte), — un astfel de fenomen natural se produce încet, din eforturi izolate și apoi socializate, pe nesimțite, și adesea se deosebește — el care e subconștient — de eforturile conștiente, cari au contribuit la făurirea lui.

Ei bine, lupta sistematică, fără preget, cu răbdare, pentru luminarea și emanciparea mentalității și pentru civilizarea obiceiurilor, care este grea, plină de neajunsuri și nu dă totdeauna roadele așteptate, această muncă revine în mod firesc *Presei*. Și cum presa *zilnică*, deși ar putea produce fructe mai sigure, totuși nu are aproape nici o influență asupra mentalității sociale, fiindcă are la bază lipsuri substanțiale, toată sarcina revine presei săptămânale sau lunare *revistelor*, îndeosebi celor speciale; cu toate că orice revistă *bine scrisă*, fie ea științifică, beletristică, tehnică, enciclopedică, are partea ei de influență, directă sau indirectă, la modificarea mentalității sociale și chiar a obiceiurilor.

Nu spun prin aceasta că numai presa poate aduce foloase sociale. O lege izvorâtă din nevoile sociale *generalmente simțite* și care să consfințească părțicia realizabilă din năzuințele sociale, o lege *descoperită* deci, *nu inventată*; o astfel de lege, mai mult *socială* decât politică naturală iar nu artificială, va avea urmări sociale reale, ajutând în chip simțitor progresul. O astfel de lege iese din cadrul comun, ea cere capacitate specială spre a fi alcătuită: ca nu poate fi deci opera corpurilor legiuitoare, ci a geniiilor; parlamentul nu poate decât să ajute la tăria ei naturală, puterea formală a legii. O *astfel* de lege am dori noi pentru organizarea polițienească și în genere pentru organizarea temeinică și serioasă a tuturor instituțiunilor noastre. Trebuie să ne pătrundem bine, că pentru noua alcătuire a țării românești, incomparabil mai complexă, mai variată, mai amplificată, mai eterogenă și mai dispartă, — avem nevoie de instituții corespunzătoare acestui gen de alcătuire, și care să tindă la realizarea unității generale, ajutând în același timp focarele de viață originală, atât de necesare dezvoltării integrale a corpului întreg.

O înțelegere largă și adâncă a acestor probleme trebuie să prezideze la alcătuirea unor astfel de legi, cari am dori să fie elaborate după principiile legilor din a doua categorie; fiindcă decât o lege rea, adesea este mai bun chiar arbitrarul; căci acesta produce mai curând și mai sigur reacțiunea binefăcătoare.

Și cum o lege de organizare presupune o mare armată pașnică de muncitori pricepuți, cinștiți, cuminți, pătrunși de necesitatea colaborării libere a tuturor energiilor, în vederea scopului general, această armată aleasă nu va putea funcționa decât pusă în condițiuni prielnice.

Spre a obține astfel de colaboratori, Statul este dator să le garanteze, în primul rând, mijloace pentru un trai corespunzător menirii fiecăruia și pensii de invaliditate și bătrâ-

nete, care să nu aibe nimic de comun cu pensiile derizorii ce li se plătesc astăzi acelorora cari au avut nenorocirea să rămână, până la bătrânețe, în serviciul Statului.

În al doilea rând acești colaboratori, spre a nu deveni sinecuriști, spre a contribui la formarea caracterelor lor și spre a le menține prestigiul și idealul, este nevoie să li se garanteze că, atâta timp cât își vor face datoria, nici un politician sau potentat nu-i vor putea clinti din loc prin influența lor; ca astfel funcționarul să nu mai fie în serviciul partidelor politice, ci numai în serviciul țării.

Imamovibilitatea tuturor funcționarilor și îndeosebi a celor din Poliție, se impune ca inaugurarea unei ere de știință, de obiectivitate și de specializare în guvernare în locul capriciului, a subiectivismului și a personalismului.

Neapărat în politica propriu zisă, însușirile excepționale ale guvernanților, — când le au — sunt prețioase; dar ignorarea tehnicei și a științei, mai ales în administrație, sunt dezastruoase.

Cu atât mai mult suntem în drept să nădăjduim o astfel de evoluție fericită, cu cât un prim pas s'a făcut, prin legea publicată în Monitorul Oficial la 19 Iunie 1923.

Dar acest *Statut al funcționarilor publici*, și în deosebi regulamentul, — deși a luat oarecari măsuri contra arbitrarului în numiri și avansări, deși a introdus o oarecare stabilitate, și cu toate că cuprind unele dispoziții umanitare și drepte, privitoare la concedii de boală și indemnizații pentru înmormântarea funcționarului, — totuș prezintă lipsuri mari și, afară de aceasta, se ocupă aproape exclusiv de *administrație*. *Poliția* are legea ei specială, complet învechită și viciată din temelie încă dela alcătuire. *Magistratura* are legea ei, în multe privințe cu mult inferioară Statutului; cum

era de așteptat — nedreaptă — și care are strania pretenție de a izola complet pe judecător de societatea în care trăiește. Mai au și militarii, clerul, etc. legile lor organice, cari toate trebuiesc refăcute din temelii.

Toate trebuie să plece dela principiul fundamental al legăturii contractuale între Stat și funcționar, bazat pe echitate și pe răspunderea Statului, — ca și a patronului — față de funcționar sau familie și de orice pagubă ce suferă acesta cu ocazia serviciului. — Stă aceasta pentru toți funcționarii, atât aceia cari fac acte de gestiune, cât și pentru aceia cari fac acte de suveranitate.

Vor obiecta unii că poate aceste păreri contrazic principiile dreptului administrativ. În acest caz am motivul să pledez pentru modificarea acestor principii vechi și adaptarea lor la noile condițiuni de viață și la noile aspirații ale societăților moderne; fiindcă nu-i făcută societatea pentru principii și instituții, ci acestea pentru societate.

Știu că cercurile oficiale în genere împărtășesc părerea doctorului lui Moliere. „Decât să trăiască acest bolnav în contra principiilor medicinei mai bine să moară!“

Lupta pentru crearea unei mentalități eșită din cunoașterea pozitivă a realității înconjurătoare și adaptată pulsațiilor permanente și implacabile ale vieții, constituie datoria de competență a păturei culte, pe care societatea a încununat-o cu această aureolă.

Din ea va eși — în chip tot așa de natural astăzi — legislația de organizație a vieții noastre publice, pe cât de misterios a eșit — în vremea basmelor — Minerva din creerul lui Jupiter, sau Venus din spuma de zăpadă a mării.

TIBERIU R. CONSTANT
Magistrat, Slobozia.

CEA MAI VECHIE PRAVILĂ DIN LUME

Codul regelui babilonian Hamurabi

Cu prilejul săpăturilor arheologice dela Susa s'a dat peste cel mai vechiu cod din lume. Pe coloanele unui monument în piatră s'au găsit săpate în caractere cuneiforme, 300 articole de legislație. Codul nu e complet, pentru că 5 din cele 50 coloane ale monumentului, textul original a fost șters și înlocuit din ordinul unui din regii elamiti, cu descriția isprăvilor sale războinice.

Legislatorul babilonian e regele Hamurabi, una din cele mai mari figuri din istoria Babylonului. Sub el, orașul Babel a ajuns un centru mondial iar Babylonia o puternică împărăție, deoarece a unit sub sceptrul său Babylonia de Sus și Babylonia de Jos (în anul 2250 a. Chr.).

Legile lui Hamurabi oglindesc viața socială a vremurilor patriarhale: ele se ocupă în deosebi de drepturile privitoare la familie, la un popor care se îndeletnicește cu agricultura.

Chiar numai o citire superficială a acestei legislațiuni ne amintește legislația ebraică din Vechiul Testament. Asemănarea e și mai isbitoare în capitole cari tratează despre schimb și politică financiară.

În ce privește căsătoria, e de remarcat articolul următor: „Când cineva ia în căsătorie o femeie, fără însă a consacra acest act prin formele legale, femeia aceasta nu poate avea pretențiuni la situația de soție legitimă“.

Numeroase articole garantează dreptul de proprietate în exploatațiunile agricole. Așa sunt sancțiuni în ce privește dreptul de pășune, pedepse pentru furtul recoltelor, al lemnurilor pe ascuns tăiate într'o pădure ce nu-ți aparține.

În capitolul responsabilităților, se edictează că medicul e răspunzător, de urmările operației chirurgicale la oameni

și animale; arhitectul răspunde cu averea lui de paguba pricinuită prin prăbușirea casei construite de dânsul.

Asemănarea cu prescripțiunile Vechiului Testament e mare și în ce privește pedepsele corecționale: „Să i se scoată ochiul aceluia care va distruge ochiul altuia. (Legea talionului: ochiul pentru ochiul și dîntele pentru dîntele). „Cine va rupe osul altuia, să aibe și el acelaș os rupt“.

Ca și în Vechiul Testament, despăgubirea datorită sclavului e mai mică de cât aceea datorită unui om liber; pedeapsa prevăzută pentru sclav e de două ori atât de aspră ca aceea prescrisă pentru un om liber.

Regele e judecătorul suprem; ceilalți judecători și asesori sunt împuterniciții lui.

Legea însăși e de esență divină, deoarece a fost dictată de dumnezeire.

„Zei cei mari — explică Hamurabi — m'au chemat în capul poporului meu (azi se zice: (Prin grația lui Dumnezeu), eu sunt păstorul distribuitor al harului divin; sceptrul meu e umbra binefăcătoare ce se întinde ocrotitoare asupra țării mele“.

„Am pus să se sape în piatră prețioasele mele cuvinte din grija părintească ce port poporului: vreau să împiedic nedreptățirea celui slab de către cel tare; vreau să asigur protecțiune văduvei și orfanului“.

Ultimul capitol e un avertisment dat acelorora cari ar încerca să-și facă singuri dreptate: „Oricine are ceva de reclamat, să se adreseze judecătorilor cari, călăuzindu-se numai de prescripțiunile codului de față, vor avea de dat dreptate aceluia care o are“.

PERICOLUL ȚIGANILOR NOMAZI

Iată o chestiune, care până azi nu a interesat de cât revistele de specialitate, deși din punct de vedere social ea ar trebui să ne preocupe în măsura în care avem datoria să ne îngrijim de buna rânduială a existenței noastre ca popor, dar mai ales ca stat.

Avem servicii speciale de asistență socială, sunt legi cari tind a înfrâna vagabondajul și cerșetoria; în chestiunea Țiganilor nomazi, însă nu s'a încercat nimic sau prea puțin. Totuși din rândurile acestui popor de rasă deosebită, trăind în afară de legile țării, se recrutează cel mai mare număr de infractori.

Prezența Țiganilor nomazi sau „lăeți“ (Țigani de laie) în mijlocul poporului nostru este cunoscută din prima jumătate a secolului al XIV-lea.

De origină indo-europeană, ei au venit în grupuri răzlete, răspândindu-se aproape în toate țările Europei. Cu obiceiuri în totul deosebite de ale popoarelor în mijlocul cărora trăiesc, inasimilabili și refractari oricărei civilizații, tocmai din pricina traiului lor izolat și vagabond, Țiganii nomazi s'au păstrat sute de ani în cadrele aceleiași vieți dubioase și antisociale. Lipsiți complect de noțiunea moralei, mincinoși și răi, ei trăiesc parazitari din jafuri, fără vreun alt contact cu societatea organizată, de cât acela delictuos la care-i silesc necesitățile de a jefui sau a săvârși tâlhării la drumul mare, singurul lor mijloc de existență.

Caracterizat prin frică și o specifică lașitate, Țiganul de sațră trăiește subordonat instinctelor. Furtul pentru el este o virtute, iar asasinatul o necesitate.

Condițiunile de igienă în cari trăiesc Țiganii nomazi sunt, de sigur, inferioare chiar traiului sălbatec al animalelor de pădure. Iar în ceace privește *noțiunea de familie*, ei nu o prețuiesc de cât sub raportul unei existențe de simbioză, nesocotind orice alte considerațiuni de moralitate.

In Romania Țiganii nomazi sunt un pericol permanent

pentru populația satelor. Strecurându-se cu ușurință din loc în loc, ei scapă de sub controlul autorităților polițienești și nici cea mai aspră sancțiune a legiurilor noastre penale nu-i poate stăpâni.

Banțele Țiganilor nomazi sunt cu atât mai periculoase cu cât numărul care le compune este mai mare, iar mijloacele de apărare mai insuficiente. Satele mici din regiunile de șes sunt pradate periodic, fără să se poată lua măsuri eficiente de pază. Grupurile lor operează izolat și trec de multe ori frontierele prin fraudă în țările învecinate, spre a reveni — după oportunitate — în locurile pe unde au mai trecut.

În Ardeal sunt mulți și în exercitarea funcțiunii mele am avut de multe ori prilejul să constat neajunsurile sociale ale acestor elemente de dezordine, cari scapă privegherei publice.

Țiganii nomazi cutreerând Ardealul se dedau la atrocități, cari ar trebui să determine luarea de măsuri cât mai grabnic, în interesul populației rurale.

De curând într-o comună din plasa mea, o bandă de Țigani a spart casele câtorva locuitori. La alarma sătenilor, ei au răspuns cu focuri de armă, reușind să se facă nevăzuți. Puși sub urmărirea jandarmilor, au fost găsiți a doua zi în corturi, lângă o comună la o depărtare de 20 kilometri, iar sub corturile lor întinse pe câmp jandarmii au descoperit subterane, în cari își ascundeau prada.

Pedepsele corecționale ce li se administrează — destul de rar, firește, deoarece în majoritatea cazurilor ei reușesc să se sustragă urmărilor polițienești — nu au niciodată un efect corectiv. Ieșiți din temniță ei își reîncep tâlhăriile, în măsura în care pot opera fără pericol.

Iată de ce cred că legiurile penale ordinare nu sunt suficiente nici pentru a preveni nici pentru a combate răul. E nevoie de legi excepționale de constrângere la un trai organizat și stabil. Numai astfel, fiind ținuți sub controlul permanent al autorităților și în contact cu societatea organizată, s'ar putea ajunge la modificarea condițiilor lor de trai și deci a obiceiurilor lor sălbatică. Suprimându-li-se posibilitățile de vagabondaj, ei vor fi constrânși să-și însușească traiul societății stabile.

O lege a fostului ministru de interne ungar, numită legea „Șandor” oprea pe Țiganii nomazi de a se ocupa cu creșterea și negoțul cailor, urmărindu-se prin aceasta să-i silească a se statornici. A izbucnit, însă, războiul și legea nu a putut fi experimentată. Ea nu a fost abrogată dar nu se gândește nimeni să o aplice. În Franța s'a încercat divizarea societăților lor nomade în grupuri cât mai mici, spre a li se îngreua condițiunile de viață parazitara. Măsura nu a dat rezultatele dorite.

O lege specială, totuși, se impune. Prin condiționarea strictă a unei existențe stabile și în mijlocul societății s'ar putea ajunge la strârpirea acestor agenți ai furtului și ai crimei și la îndreptarea unor moravuri atât de periculoase societății organizate.

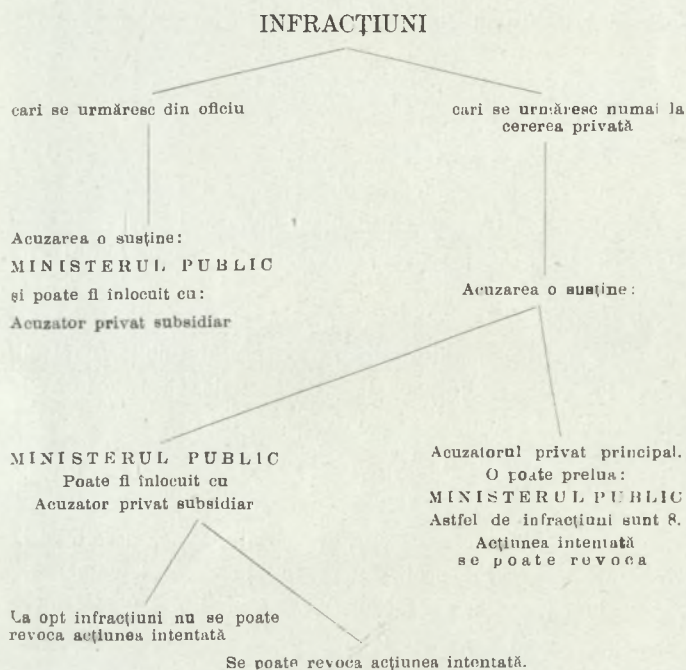
EUGENIU MUNTEAN
Primpretorul plasei Agnita jud. Târnava-Mare.

Cererea privată și acuzatorul privat

În primăvara anului 1921 au fost relevate într-o revistă de drept deosebirile esențiale între Codul penal din Vechiul regat și acela în vigoare în Transilvania cu considerația părților bune a acestuia.

Cu această ocaziune s'a omis amintirea capitolului „Cererea privată” a codului din Transilvania, care capitol are o deosebită importanță pentru organele poliției judiciare. Tot astfel s'a omis continuarea lui din Pp.: „Acuzatorul privat”, care are importanță pentru ministerul public. Ambele capitole ating adesea chestiile cele mai intime ale particularilor, iar legiuitorul a voit să ia, chiar apărarea acestor interese contra principiului general pe care trebuie să-l urmărească poliția judiciară și acuzarea.

Deoarece materia pare a fi complicată, voi încerca să introduc în această materie pe tinerii și noii ofițeri de poliție judiciară din Transilvania cu graficul acestei materii, ca apoi să pot trece și la puține detalii:

1. CEREREA PRIVATĂ

Cu toate că dreptul penal este un drept public și că prin urmare infracțiunile se urmăresc din oficiu, totuși sunt unele infracțiuni, cari nu se pot urmări fără cererea celui îndreptățit. (Art. 110 Cp. M.) Astfel de crime și delict, cari, după Cp. M. se urmăresc numai la cerere privată sunt 23. (Art. 229, 232, 233, 236, 244, 245, 246, Np. 43, 255, 268, 312, 317, 320, 321, 327, 328, 332, 342 și 343, 358, 361, 369, 389, 418 și 421) Afară de acestea mai sunt o mulțime de contravenții, cari nu se pot urmări, decât numai la cererea privată.

Motivele cari au îndemnat pe legiuitor se ia o astfel de dispoziție, sunt următoarele:

1. Adesea, considerația față de partea lezată trebuie să fie mai mare ca dorința de a fi pedepsit infractorul. Să ne gândim numai la jertfa ajunsă în ghiarele desfrânatului, sau la copilul decăzut, care fură dela tatăl său, etc. Intentarea din oficiu a procedurii, pentru lezat ar fi o nouă jignire, trafându-se în public astfel de lucruri, cari mai bine e să rămână în secret, decât să fie pedepsite. În astfel de cazuri interesul public trebuie să dea loc interesului particular, căci doar datoria statului este să-l apere tocmai pe acesta.

O astfel de apărare, care cauzează o nouă jignire nu poate avea loc. Dreptul lezăturii constă în neînceperea acțiunii. Dacă nu se simte lezat, prin aceasta înlătură piedeca și infracțiunea nu mai diferă de acelea, cari se urmăresc din oficiu.

2. Sunt multe delict, cari sunt așa de ușoare, încât dacă se săvârșesc, nu merită, ca să punem în mișcare întreg aparatul justiției. Adesea nici nu se poate constata fără declarația lezăturii, că s'a săvârșit infracțiunea. În astfel de cazuri așteptăm cererea lezăturii, ba lăsăm în mâinele lui chiar și acuzarea.

Regula, că aceste infracțiuni nu se urmăresc, decât numai la cererea celui îndreptățit, se înțelege în sensul strict al cuvântului; adică numai pentru acea infracțiune și față de acela e încheisă deschiderea acțiunii în lipsă de cerere, care are acest caracter.

Prin urmare se întentează acțiunea din oficiu:

1. În caz de cumul, contra infracțiunilor, cari se urmăresc din oficiu;

2. Contra agenților auxiliari, față de cari infracțiunea nu are caracterul de a fi urmărită numai la cerere;

3. Contra reprezentantului legal al lezăturii sau contra tutorului, dacă ei au săvârșit fapta urmărită numai la cerere, în urma dispoziției speciale a legii.

4. Tot legea dispune, că în caz de viol, atentat la pudoare, răpire de minori, fete sau femei, infracțiunea se urmărește din oficiu dacă:

a) Autorul a mai săvârșit o infracțiune urmărită din oficiu și stă în legătură de timp și loc cu una din acestea amintite;

b) Dacă s'a săvârșit asupra unei rude ascendente sau descendente, frate, tutor, curator, etc.

c) Dacă crima a cauzat moartea lezăturii.

Drepturile celui îndreptățit să facă cererea privată sunt următoarele:

Are dreptul: 1. să înainteze cererea, 2. să nu înainteze cererea, 3. să o retragă, 4. să nu o retragă.

Ca să facă cerere privată sunt îndreptățiți:

a) *Exclusiv partea lezată și anume:*

1. În caz de infracțiuni, cari nu sunt îndreptate contra averii, dacă a trecut de 16 ani și nu se află sub curatelă;

2. În caz de infracțiuni contra averii, dacă e major și nu se află sub curatelă, pentru prădălnicie.

b) *Exclusiv reprezentantul legal:*

1. În toate cazurile, dacă partea lezată e sub 16 ani, sau se află sub curatelă, sau dacă lezaturul e o persoană juridică;

2. În caz de infracțiuni contra averii, dacă lezaturul e minor sau pus sub curatelă pentru prădălnicie.

c) La 7 infracțiuni legea spune expres cine e îndreptățit a face cererea (Cp. art. 244 al. 3, 245, 246, 273, 343, 358 și 384).

Dacă pentru o crimă sau delict mai multe persoane au dreptul cererii, atunci omisiunea sau abaterea unei persoane nu încetează dreptul celorlalte (art. 114).

Cererea făcută în contra unuia, aduce cu sine urmărirea tuturor complicilor.

Cererea se poate face în scris sau verbal, personal sau prin împuternicit la toți funcționarii sau autoritățile judiciare.

Cererea părții lezate se înaintează în decurs de 3 luni, socotind dela ziua în care i-a venit la cunoștință îndreptățitului săvârșirea infracțiunii și autorul ei (art. 112).

Toate cererile pot fi revocate; numai pentru infracțiunile următoare nu: art. 232, 233, 236, Np. 43, 317, 320 și 321.

2. ACUZATORUL PRIVAT

Sistemul de acuzare bazat pe instituția ministerului public, are ca rană deschisă întrebarea: oare ridicarea acuzării și reprezentarea ei în toate acțiunile penale să se încredințeze exclusiv procurorului, ca reprezentant al statului (monopol de acuzare), sau poate investi statul în anumite cazuri și pe altul cu acele drepturi, pe care le are ministerul public?

Această chestie nu e rezolvită de Codul penal prin faptul că în unele cazuri dă lezăturii dreptul cererii private, pentrucă acest lezat are numai dreptul să decidă, să se înceapă acțiunea sau nu și să se continue ea sau nu? Acest lucru însă nu înseamnă susținerea acuzării înaintea instanței.

Doă motive au fost cari au îndemnat legiuitorul să-i dea lezăturii dreptul, ca să poată susține și el acuzarea fără, lângă sau în locul ministerului public.

ACUZATORUL PRIVAT PRINCIPAL

Primul motiv e, că sunt o sumedenie de infracțiuni ușoare, cari ating bunuri personale fără ca prin aceasta să se poate simți lezat statul sau societatea, decât indirect. În astfel de cazuri nu e necesar, ca să apelăm imediat la ajutorul statului. Astfel desărcinăm statul de o muncă enormă. De aceea procedura penală la aceste infracțiuni mai puțin grave, cari se urmăresc numai la cererea privată, dreptul de a susține acuzarea l-a încredințat exclusiv părții lezate. Luând în considerare, că în astfel de cazuri lezaturii poate păși ca acuzator privat, fără ca să întrebe în prealabil parchetul, procedura penală dă acestuia numirea de „Acuzator privat principal.“

Așa dară acuzarea privată principală e o formă a acuzării, iar cererea privată este o condiție prejudicială pentru intentarea acțiunii.

Pp. nu a dat pentru toate infracțiunile urmăribile numai la cererea privată și dreptul acuzării private, decât pentru cele mai ușoare, 8 la număr: art. 258, 259, 261, 301, 327, 332, 418, și 421. Acuzarea pentru celelalte mai grave din această categorie se susține de ministerul public. În aceste din urmă acțiuni, lezaturii poate intra numai ca acuzator privat subsidiar.

Ministerul public poate lua acuzarea în interes public chiar și în cazul celor 8 delictе. În cazul acesta acuzatorul privat principal are numai rolul de ajutor. Acuzatorul privat principal are în general aceleași atribuțiuni, pe cari le are ministerul public.

ACUZATORUL PRIVAT SUBSIDIAR

Al doilea motiv, care a îndemnat pe legiuitor să dea și lezaturii dreptul să poată susține acuzarea, e, că dacă s'ar lăsa în caz de infracțiuni mai grave fără limită dreptul de acuzare ministerului public, monopolul de acuzare ar periclitat judecarea imparțială a adevărului material și ar abuza ministerul public, fiind mai puternic ca judecătorul.

Anume, dacă judecătorul nu poate proceda și judeca fără acuzare, iar pentruca public ca să ridice acuzarea e îndreptățit numai ministerul, mai departe, dacă el depune acuzarea

și nu o poate nimeni altul relua: în astfel de împrejurări stăpânul unic și adevărat a acțiunii penale e ministerul public, care, dacă depune acuzarea, scapă și cel mai mare criminal. Acesta e pericol îndoit. Pe de-o parte, că procurorul nu dispune de aceeași independență ca judecătorul. Ministrul de Justiție are căderea îndrumării procurorului. Așa se poate da naștere la o nouă justiție de cabinet, pe care guvernul ar putea-o influența pentru scopuri de partid. Procurorul și guvernul deși ar putea scăpa pe ori și cine din mânele judecătorului. Pe de altă parte ar răsturna echilibrul între persoanele, cari participă în acțiune și ar scădea autoritatea și puterea judecătorului, dacă nici în cel mai grav caz nu ar putea judeca din motivul, că procurorului i-a convenit să depună acuzarea.

Pentru ca să se înlăture pericolul împreunat cu monopolul de acuzare a procurorului Pp. A. îndreptățește partea lezată, de a lua în locul procurorului acuzarea pentru ori și care infracțiune, fie că ea se urmărește din oficiu sau numai la cerere, dacă el nu a voit să o ridice sau a depus-o.

Acest acuzator, care poate păși numai în locul procurorului se cheamă „Acuzator privat subsidiar.“ El are toate drepturile, pe cari le are procurorul, adică poate ridica, depune sau susține acuzarea.

Acuzatorul privat subsidiar e cu mult mai important ca cel principal, căci îngrădește instituția monopolului de acuzare a procurorului.

Cu toate acestea nu se poate zice, că acuzatorul privat subsidiar știrbește autoritatea ministerului public, căci el poate lua ori și când acuzarea, dacă crede, că e de interes public, sau că părerea sa a avut baze greșite.

PARTEA CIVILĂ

Cel îndreptățit să facă cererea privată și acuzatorul privat nu se poate confunda cu „Partea civilă“, care este acel vătămat, sau succesorul său, care pentru a-și valorifica pretențiunea civilă, s'a alăturat la acțiune.

Cererea privată și Acuzarea privată în Cp. R.

1. Furtul săvârșit în familie Cp. R. nu îl consideră ca furt și e supus numai la despăgubirea civilă (art. 307).

2. Dacă răpitorul se va fi căsătorit cu fata răpită, el nu va putea fi urmărit, decât după plângerea persoanelor celorlora cari, după codicele civil, au dreptul de a cere nulitatea unei asemenea căsătorii și nici va putea fi condamnat decât după ce se va fi pronunțat nulitatea căsătoriei (art. 282).

3. Acțiunea de adulter nu se va putea intenta dacă soțul inocent nu va cere-o formal.

Soțul inocent poate cere și dobândi ori când în cursul procesului stingerea acțiunii publice, precum și după darea sentinței definitive încetarea pedepsei, dacă va consimți a rămânea în căsătorie. În cazul acesta din urmă, complicele osândit nu poate fi apărat de penalitate (art. 270).

4. Părțile pot, prin împăcare, să stingă și acțiunea publică pentru faptele prevăzute de art. 238, 239, 243, 249, 299 alin 1 și 300 din codul penal (art. 82) din Legea judecătorilor de ocol.

MAIOR VASILE BARBU
Licențiat în drept.

Falsificarea biletului de bancă de 1000 Lei

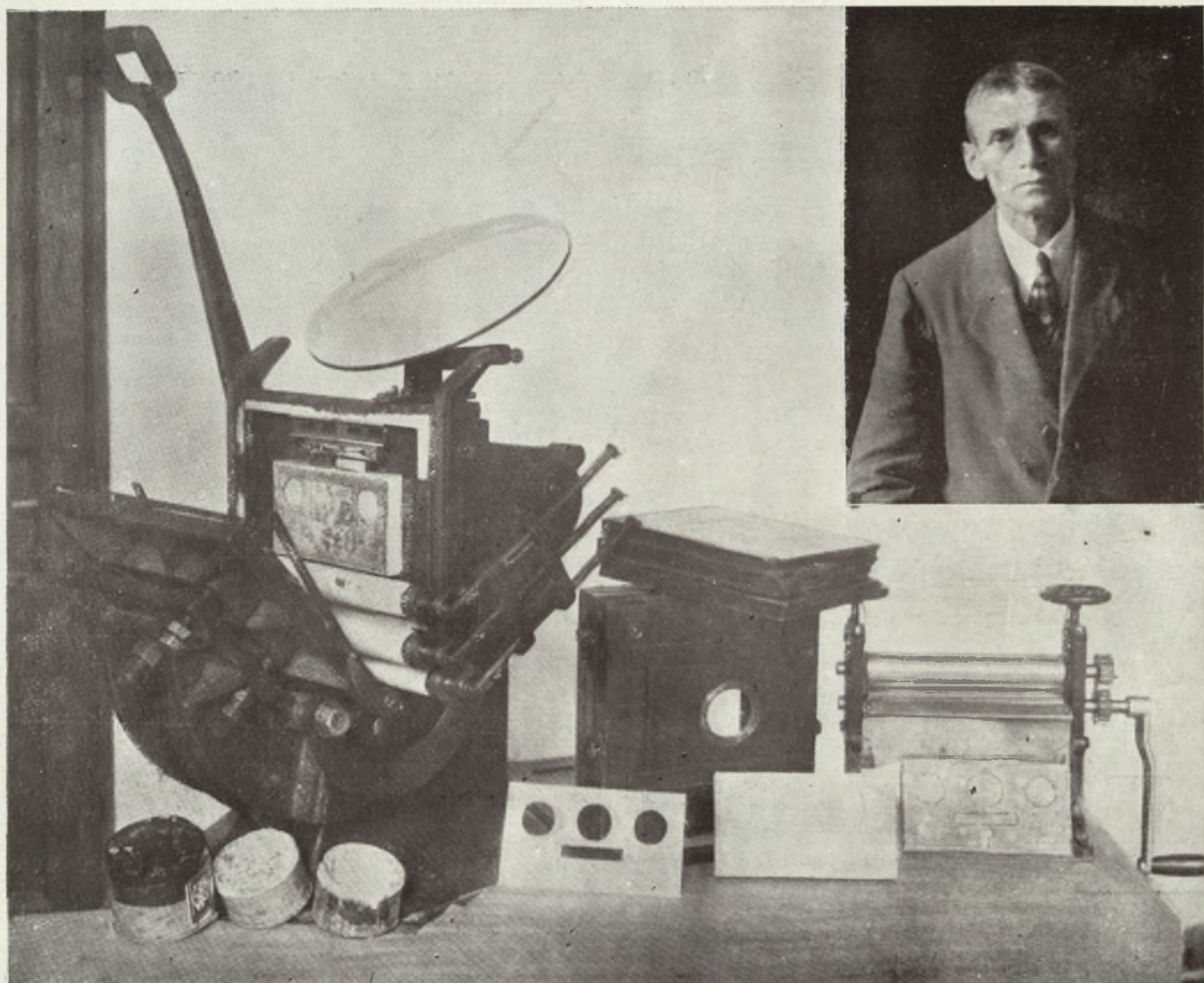
În cursul anului curent autoritățile penale au fost sesizate în repetite rânduri, că în Ardeal operează o asociație periculoasă de falsificatori de hârtie-monetă de 1000 lei.

Inspectoratul General de Siguranță din Cluj după înținse cercetări secrete a constatat, că sediul asociației este Clujul și că aici se fabrică și de aici se plasează hârtia.

Datorită acestor cercetări în luna Mai se descoperi și asociația al cărei cap era falsul-inginer *Victor Fenyvesy*,

Afacerea a mers la început destul de bine. În câteva luni au plasat hârtie falsă în valoare de vre-o 300—400.000 lei. Și poate ar fii mers și pe mai departe dacă autorii, orbiți de succesele începutului, n'ar fi început plasarea hârtiei într'un mod așa de grosolan, încât era absolut cu neputință să nu fie descoperiți.

Astfel Ion Parasca cu alți 4 complici au început a cuttorea satelor cumpărând pe prețuri fantastice — cai, vite

INSTALAȚIA „FABRICEI“ DE BANI ȘI FOTOGRAFIA FALȘULUI-INGINER V. FENYVESY

un desenator istet, fost în repetite rânduri în serviciul litografiilor din localitate.

Victor Fenyvesy nu cade pentru întâia oară în conflict cu legiurile penale. Încă de pe vremea stăpânirii ungu-rești el a mai suferit încă două condamnări, una de 6 luni, alta de 3 ani pentru falsificarea biletelor de bancă de 10 și 20 coroane.

Familiarizat cu această afacere și împins de patima câștigului ilicit — *Victor Fenyvesy* — în complicitate cu *Ion Parasca* au instalat un atelier de falsificare în subsolul locuinței din Str. Sălcânilor 15, o stradă lăturalnică la periferia orașului.

Aici cu ajutorul clișeelor, pe cari le procuraseră încă în anul trecut din Viena, au început tipărirea bancnotelor.

și alte animale, pe cari le revindeau apoi pentru bani buni.

Faima acestor abili cumpărători a ajuns în curând la cunoștința organelor polițienești, cari, în urma cercetărilor făcute, au dat de urmele falsificatorilor, descoperindu-i.

Clișeul de mai jos reprezintă „fabrica“ de bancnote, având în colțul de sus dela dreapta fotografia capului asociației, pe *Victor Fenyvesy*.

Despre falsificarea de bani am vorbit într'unul din numerele trecute ale revistei noastre.

Am spus că falsificarea de bani nu e nicidecum o treabă ușoară. Se cere muncă grea, aspră, exercițiu de ani întregi și dibăcie — până să se ajungă la falsificate într'u câtva plasabile. Monete cu adevărat perfecționate, care să poată înșela dela prima vedere și un ochiu expert, presupun so-

lide cunoștințe tehnice, destoinicie deosebită, experiență, — toate calități cari pot să producă celor ce le posed câștig onest mult mai însemnat și mai lesnicios decât acela, ce le poate reveni de pe urma îndeletnicirii cu falsificarea.

Cu toate acestea în timpul din urmă, atât în Ardeal cât și în Vechiul Regat, această îndeletnicire tenebroasă a ajuns la o perfecționare, încât adesea chiar un funcționar financiar cu oarecare experiență nu poate să deosebească dela primăvedere și fără o cercetare mai de aproape, o monetă falsă de una veritabilă. — iar violența și precauția, mijloacele ajutoare și trucurile profesionale ale falsificatorilor s'au dezvoltat într'o astfel de măsură, încât autoritățile polițienești dintre toți criminalii cu aceștia au de luptat mai greu.

Credem deci binevenită ocazia ca de data asta să descriem felul cum se poate falsifica și hârtia-monetă și mijlocul prin care se recunoaște o hârtia falsă de una veritabilă.

În principiu hârtia-monedă este imitabilă.

Spre a îngreua însă această operațiune, hârtia de bancă trebuie să îndeplinească anumite condițiuni, care să o pună cât mai mult posibil, la adăpostul încercărilor de contrafacere.

Patru sunt punctele principale în falsificarea unui bilet de bancă:

1. *Filigranarea,*
2. *Hârtia,*
3. *Cerneala și*
4. *Tiparul.*

1. *Filigranarea.* La fabricile de hârtie ale băncii de emisiune, filigranarea se face prin prese compuse din diferite pânze metalice, peste cari curge pasta preparată. Foile ce ies astfel, trec prin mai multe rulouri duble, ce aranjează grosimea hârtiei și apoi intră într'o serie de cilindri încălziti, care o usucă.

Pe unul din cilindri e fixată figura pentru filigranat, care presează fâșia de hârtie umedă, umflată, ce trece pe acolo. (Brevetul englez No. 8348 din 1884).

În alte părți, figura pentru filigranat este așezată pe o placă orizontală, care se presează tot în hârtie umedă, umflată ce se desfășoară pe cilindru. (Brevetul englez No. 13455 din 1884).

2. *Hârtia.* Fabricațiunea hârtiei de bancă are la bază o compozițiune specială, cu o materie primă deosebită, (de pildă urzica de Indii) ceea ce contribuie ca pasta de fabricațiune să se poată subția cât de mult.

Rezonanță acestei hârtii nu o are nici o altă hârtie din comerț; greutatea ei este mică și prezintă rezistență la rupere.

3. *Cerneala.* Culorile hârtiei de bancă sunt lucrate în laboratoare speciale pentru imprimarea hârtiilor de bancă, — sunt omogene și rezistente la razele solare.

4. *Tiparul.* Pe lângă aceasta, hârtia monedă mai e pusă la adăpostul falsificărilor, prin finetea clișeelelor obținute pe căi ce nu sunt la îndemâna tuturor, — rînr'o suprapunere a clișeelelor excesiv de exactă și care nu se poate obține decât prin utilizarea mașinelor speciale.

De asemena la hârtiile de bancă, imprimarea numerilor și seriilor se face cu litere turnate special, cari nu se află în comerț. În afară de acestea, hârtia monedă mai posedă și o chee a seriei și formării numerelor.

Falsificatorii hârtiei monede, reduc procedeul acesta, la următoarea operațiune:

a) Unul din „asociați“ (gravorul) face negativul figurei de filigranat.

Altul, (artistul tehnician) alege hârtia, sub raportul calității, pe care o supune la umezeală, prin vapori de apă, și o întinde pe o planșetă.

În urmă ia stampa, — tiparul negativ, — a figurei de filigranat, o moaie în acid sulfuric concentrat, (întocmai cum ar pune cineva sigiliul pe cutia de tuș), apoi o aplică pe hârtia întinsă pe lanșetă, unde rămâne un timp de circa 20 secunde, după care rădicând tiparul negativ, spală hârtia într'o bea cu apă curată. În urma acestei operațiuni, hârtia este pusă între două pături de hârtie sugativă, și călcaltă cu fierul fierbinte întocmai ca și rufe, până ce se usucă. Prin mijlocul acesta hârtia va reproduce pozitivul filigranei, căci acidul sulfuric pătrunzând în hârtie, ajunge la fibrele ei și acolo se răspândește după forma tiparului, devenind când mai transparent, când mai întunecos, potrivit cu stampa.

b) Dacă se întâmplă ca asociații să nu dispue de un gravor, atunci celalt tovarăș de operațiune, (artistul tehnician) face, în tablă de fer, adesea și în lemn, pozitivul figurei de filigranat, pe care o aplică întâi pe hârtie, (întocmai cum fac cei ce se servesc de șabloane (litere de tipar) la imprimarea unui anunț) și peste care unge cu o pensulă muiată în acid sulfuric concentrat. Acidul va pătrunde în hârtie prin deschizăturile săpate în placă, apoi după vre-o 20 secunde această va fi ridicată, iar procedul urmează ca mai sus.

c) Lipsind și tovarășul de operațiune (artistul tehnician) atunci tovarășul zincograf după ce a așezat hârtia pe planșetă, va desemna cu creionul figura pentru filigranat și în urmă cu o pensulă va umple golurile astfel arătate cu acid sulfuric concentrat.

În urmă va spăla hârtia în apă curată, și restul... cum s'a arătat.

Operațiunea filigranării terminată, prin unul din procedele descrise, — hârtia trece în urmă în laboratorul tovarășului tipograf unde se desăvârșește... fabricarea prin aplicarea stampeii sau a tiparului...

Spre a putea deosebi hârtia monedă bună de cea falsă există două căi simple cari stau la îndemâna fiecărui.

a) Privim prin transparentă (în zare) filigranele hârtiei presupusă falsă, pentru a ne da seamă dacă ele sunt făurite odată cu plămădirea hârtiei, sau sunt făcute ulterior, prin presiune, cum e cazul hârtiei falsificate.

În ipoteza din urmă, trecerea dela umbră la lumină ușoară, moderată, — nu există; ci numai treceri brusce întretăiate de o serie de creste, linii reliefate, cari se simt și la pipăit.

Dacă pe lângă presiune s'a mai întrebuintat și răzuirea, atunci la o ușoară frecare a filigranei cu degetul, se simte scămoșarea hârtiei, subțierea și o ondulare.

b) Observând desemnul hârtiilor false, se va vedea că liniile sunt mai groase și de cele mai multe ori prezintă defecte și pete de colorare, provenite din micșorarea spațiilor prin îngroșarea liniilor și din nesuprapunerea clișeelelor.

În afară de acestea, hârtiile false, din cauza mijloacelor imperfecte ale confecționării, mai sunt lipsite de plasticitatea desenului; hârtia este casabilă, și nu are sunetul metalic al hârtiilor bune.

T. PUTICIU

Șef de serv. la Insp. Gov. de Sig. Cluj.

„PAZA“ Anul I No. 2—3. (Considerațiuni asupra falsificării biletelor de bancă de 500 lei Nic. Episcopescu.

Anul II No. 20—21. (Falsificarea biletelor de bancă Lt. Col. It. Ulic.

Rolul femeii în poliție

În Anglia și America Statelor Unite, țări unde emanciparea femeii a devenit o realitate, femeia se afirmă din ce în ce mai mult ca un factor social activ, capabil să îmbrățișeze orice carieră. Dintre toate carierele publice, poliția fiind cea mai grea, cariera de polițist a constituit o piatră de încercare pentru aptitudinile femeii. Aceasta însă n'a împiedecat ca în Anglia și Statele-Unite să se alcătuiască puternice organizațiuni femeiești de poliție.

Astfel Anglia, care are demult femei în serviciile sale de poliție, a hotărât mai dăunăzi înființarea unei brigade de polițiste. Încercarea a fost încununată cu succes. Această brigadă a adus enorme servicii comandamentului britanic

din Colonia, în timpul ocupației aliaților în Ruhr. Cu acest prilej s'a dovedit că femeile pot aduce servicii tot așa de bune poliției ca și bărbații. Mai cu seamă în urmărirea unde se cere finețe și tact, polițistele sunt cu mult superioare celor mai mulți polițiști.

În America autoritatea femeii polițiste este de mult unanim recunoscută. Sunt astfel așa zisele „police-women”, sergente de stradă însărcinate cu supraveghierea circulației și cu orientarea publicului străin de localitate. Aceste polițiste își îndeplinesc misiunea cu o vrednicie admirabilă. Femeia sergent de stradă știe a fi în același timp și autoritară și binevoitoare. „Police-women”-ele au un tact deosebit de a ține ordinea circulației în cadrele stricte ale regulamentelor; iar cele cari au atribuția de a da lămuriri călătorilor străini, și cari pe lângă cunoștința obligatorie a cel puțin trei limbi cunosc și toată țesătura arterelor de comunicație din marile centre americane, sunt o adevărată binefacere pentru vizitatori și străini.

Rolul poliției feminine nu s'a oprit însă numai la poliția străzii. Polițista americană a pătruns în toate specialitățile variate și multiple ale meseriei, dovedind necontenit calități superioare. O școală specială de detectivi femei, creiată de o mare organizație feministă, dă cele mai bune rezultate. Cursurile n'au o durată fixă. Fiecare elevă își prepară materiile de studii după cum o ajută inteligența și pe prezintă la examene oricând are materia bine însușită. Prin această

măsură însușirile înăscute sunt lăsate să se desvolte în voie, ceea ce asigură mult calitatea elevelor absolvente.

Dar unul dintre aspectele cele mai vrednice de luat aminte ale rolului femeii în poliție, este desigur poliția pentru protecția femeii și a bunelor moravuri, exercitată exclusiv de femei. Inițiativa acestui gen de poliție este Miss Gloria Goodwin, conducătoarea poliției de moravuri din Los Angeles (Statele-Unite). Agențele poliției conduse de Miss Goodwin au misiunea de a supraveghea conduita bărbaților față de femei. Orice bărbat care își permite să acosteze în stradă o femeie, și adeseori se întâmplă ca această femeie să fie Miss Goodwin însăși sau o agentă a sa, este imediat arestat. Legea americană permite ca acosteurii femeilor să fie imediat arestați, judecați pe loc și osândiți fără cruțare la închisoare, după gravitatea faptei.

Datorită acestei excelente măsuri legale și, mai cu seamă, datorită pasiunii cu care Miss Goodwin și colaboratoarele sale au pus în valoare prevederile legii, speța imorală a acosteurilor s'a rărit simțitor în America, și în aceeași măsură se spune că a scăzut numărul femeilor adultere și al fetelor căzute pradă viciului.

Precum se vede morala americană este radical salvată. Într'un interview acordat de Miss Goodwin unui ziar din New-York, aceasta a făcut următoarele declarații:

— „Sunt patru categorii de „acosteuri”... Întâiu, e domnul care se apropie de tine în fața vitrinei unui bijutier și-ți spune: „Doamnă, alegeți ce poftiți din tot ce vedeți aici”... Specia aceasta de acosteuri se face din ce în ce mai rară.

„O a doua categorie e cea a domnului cu automobil, care-ți propune o plimbare cu mașina, afară din oraș. Tipul acesta se întâlnește foarte des.

„Un alt tip — cel mai periculos, dat fiind regimul prohibiționist (în America consumația băuturilor alcoolice e cu strășnicie interzisă) — e bărbatul care se apropie de femeia pe care și-a pus ochii, tușeste — spre a-i atrage atenția asupra unei sticlețe de whisky pe care o scoate în chip foarte discret din buzunar. Momeala aceasta e aproape irezistibilă.

„În sfârșit, e categoria neghiobililor cari acostează femeia cu fraza stereotipă: „Mi se pare, doamnă, că ne-am mai cunoscut” ori „Nu așa, doamnă, că locuiți în strada cutare?”

Cu excepția purtătorilor de whisky ademenitor, femeile române cunosc prea bine aceste spețe de galanți sau de neghiobi. Din nefericire la noi acosteurii operează în toată libertatea, perpetuând imoralitatea și prostituția. În America însă aceștia și-au găsit nașul în Miss Goodwin care, după cum vedem din chipul reprodus aici, e o femeie frumoasă. Frumusețea aceasta a nefericit până astăzi peste 3000 de bărbați lacomi să se înfrupte din ceea ce nu este a lor sau din ceea ce le este oprit. Peste 3000 de bărbați au învățat, în orele de lungă monotonie a închisorilor, că rolul bărbatului nu este să corupă femeile, ci altul.

Și în sfârșit pentru a arăta foloasele aduse de poliția feministă în America reproducem datele, pe cari societatea medicală a femeilor americane le publica acum un an. Astfel, după aceste date, femeile atașate la poliție au ajutat, în cursul anului 1921, vre-o 50.000 de femei tinere și fete, întorcându-le dela calea rea pe care apucaseră. Ele au arestat 1089 femei pentru beție ori pentru acte de violență și de imoralitate; au păzit 322 femei închise pela secțiile polițienești ori cari încercaseră să se sinucidă.

În afară de asta au procurat adăpost, — culcuș și mâncare — la 6465 fete fără familie.

NICOLAE PETRINGENAR
Polițaiul Orașului Medias.

Spargerea casselor de bani

Din cele mai îndepărtate timpuri, criminalii au simțit nevoia de a se asocia, pentru a-și asigura reușita operațiunilor în stil mare. La început, când pretențiile acestor bande se puteau satisface cu mai puțin, și când legi aspre dădeau mai multă garanție de siguranță avutului public și privat, existența asociațiilor criminale nu constituia un așa de mare pericol pentru societate ca astăzi, când incapacitatea legilor moderne de a da rezultate corective, și procedura complicată și ineficace a codului penal, acestea ajutate și de insuficiența mijloacelor de urmărire polițienească, au dat un deosebit avânt înmulțirii criminalității.

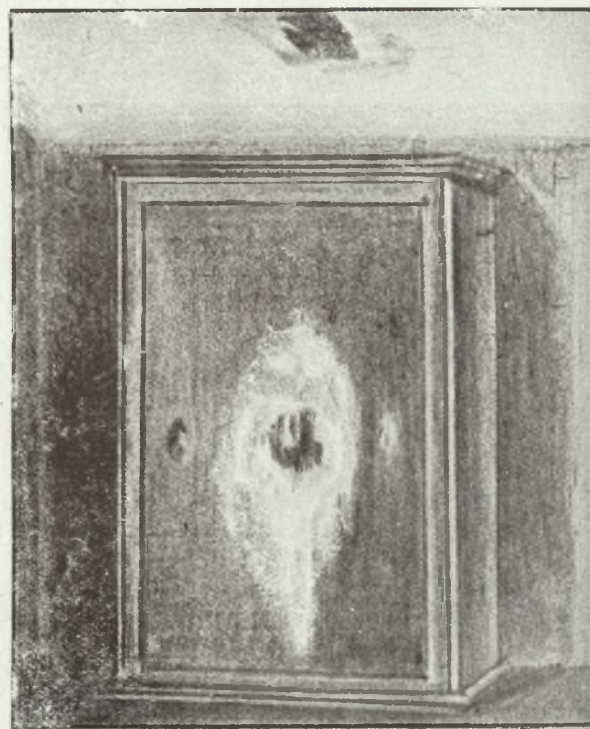
Membrii asociațiilor criminale se recrutau la început exclusiv din pătura de jos a societății. Cu vremea însă, pe măsură ce relațiile de traiu începură să apese mai greu pe

Breslele de rău-făcători diferă dela popor la popor și dela rassă la rassă. Astfel, americanii și englezii sunt magnații spărgătorilor; francezii, italienii, ungurii și românii dau cel mai mare număr de escroci; rușii sunt artiști în falsificarea valorilor și în pungășia de buzumare; nemții în spargeri de tot soiul.

Dintre toate asociațiile de acest fel însă, cele care sunt mai de temut și dau mai mult de lucru polițiilor, sunt *asociațiile internaționale ale spărgătorilor de casse de bani*. Faima acestor asociații se datorește în primul rând faptului că membrii lor, aproape toți ingineri, oameni de o deosebită inteligență, îndrăzneți și cu întinse relații în societatea înaltă, se introduc pretutindeni și scapă celui mai ager polițist. Pe lângă aceasta, operațiile lor sunt cu atâta

1. SPARGEREA CASSELOR DE BANI LA ÎNCEPUT

2. SPARGEREA CASSELOR DE BANI CU APARATUL FOUCHÉ

umerii tuturor cetățenilor, contingentul criminalilor fu sporit cu un mare număr de burghezi și aristocrați, dintre cari unii, în timpurile noastre au ajuns la o mare faimă.

Capii acestor asociații, într'un timp relativ scurt, au ajuns să fie adevărați Suverani în sfera vieții lor de tâlhari, investiți cu putere și drepturi nețâmurite. Aceștia, prin isprăvile și istețimea lor au pus în uimire lumea întreagă și au dat mult de furcă polițiilor, cari au rămas cu mult în urma bandiților, în ceea ce privește aflarea mijloacelor de urmărire.

Asociațiile, sunt la rândul lor specializate în diferite crime: furt, escrocherie, falsificare de bancnote, cecuri și bani, spargerea casselor de bani, pungășie de buzumare și de trenuri, etc. și au forma societăților comerciale în participăție, cu directori, contabili, cassieri și asociați, cari aduc fiecare un aport de muncă, socotit drept capital societar. Pentru a se înarma împotriva legilor și pentru a le eluda eu mai multă abilitate, nu le lipsesc nici juriconsulții, plătiți bine și adeseori cointeresați la beneficiul general al bandei.

dibăcie concepute și atât de îndemănată executate încât, chiar dacă poliția bănuiește ceva, nu poate lua, măsuri serioase de reprimare fiindcă codul de procedură penală nu permite arestarea fără dovadă materială, iar prinși asupra faptului ei nu pot fi decât în foarte rari cazuri. Datorită acestor insuficiențe ei rămân neconținut liberi.

Astăzi există trei societăți mai importante de acest fel. Una *anglo-americană* cu sediul în *Londra*, alta *franco-italiană* cu sediul în *Paris* iar a treia *orientală* cu sedii în *Constantinopol* și *Cairo*.

Membrii asociației spărgătorilor de casse de bani au o vastă pregătire de „specialitate.” Pentru aceasta studiază și se țin în curent cu toate invențiunile tehnice moderne pe cari li-ar putea utiliza în întreprinderile lor criminale. Cu acest dosar de cunoștințe, cu îndrăznilă și iscusință, dacă lovitura isbutește — și ea isbutește aproape totdeauna — d. îng. dispar purtați pe canapeaua moale a celui dintâi expres spre sediul societății. Acolo se prezintă directorului, își fac raportul și predau suma, care se împarte în părți egale între membrii asociației, cu excepția a 30—40

% din ea, cari trec în casa asociației ca fond de subsistență pentru zile grele, ajutoare membrilor prinși și familiilor celor morți, sau pensii celor ajunși în neputință de a lucra.

Primele spargeri de casse de bani în raport cu tehnica zilelor noastre au fost absolut barbare. Bietul spărgător trebuia să munciască ore întregi și să asude din greu sub povara eforturilor, pentruca de cele mai multe ori rezultatul să fie dubios. Ușa grea de fier nu ceda prea ușor uneltelor primitive de spargere, și nu de puține ori spărgătorul, după o muncă grea și obositoare, trebuia să renunțe la pradă de bună voie, dacă din întâmplare nu-l silia și poliția, ceea ce se întâmpla destul de des.

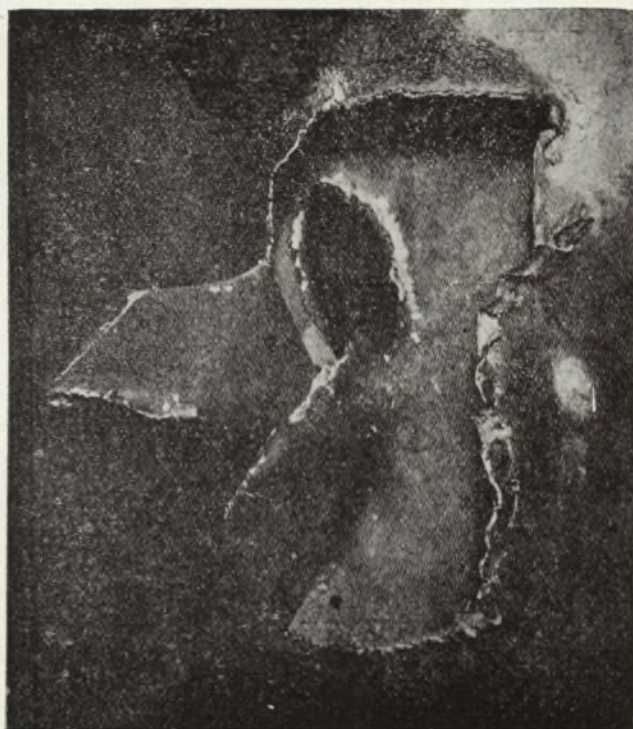
Americanii, cari au știut prețui timpul în toate împre-

o mare bancă din Amsterdam instalată în parterul unui mare hotel și iată cum. Spărgătorii au închiriat un apartament de 2 camere în etaj, tocmai deasupra încăperii unde se afla cassa de bani. După ce au găurit dușumeaua camerei, înarmați cu aparatul lui Fouché au coborât în Bancă, au astupat ferestrele cu perdele negre, pentru a nu se vedea din afară lumina gazului nimicitor, și au început a lucra în voie. Nu după mult timp ușa cassei de fier, a trebuit să cedeze, iar bandiții după ce au încărcat o pradă regească de câteva milioane, s'au făcut nevăzuți, pe unde veniseră...

Dar nici viața acestui procedeu n'a fost de lungă durată. Technica progresa și odată cu ea a progresat și banditismul. În epoca electricității, aparatul lui Fouché era prea

3. O ALTĂ SPARGERE DE CASSE DE BANI CU APARATUL FOUCHÉ

4. SPARGEREA CASSELOR DE BANI CU AJUTORUL ELECTRICITĂȚII

jurările, au părăsit acest procedeu migălos și au trecut la spargerea casselor de bani cu ajutorul explozivelor. Dar acest sistem avea și el un inconvenient destul de simțitor. Sgomotul exploziei atrăgea atenția poliției și a paznicilor, iar spărgătorii se expuneau a fi prinși înainte de a avea timp să caute banii și să dispară. Pe lângă aceasta, când explozia era prea puternică, ea distrugea și valorile închise în cassa de fier.

Pe măsură însă ce tehnica progresa, mijloacele de lucru ale spărgătorilor s'au modificat și ele. Când inginerul francez Fouché a inventat cunoscutul aparat compresor cu acelaș nume, care produce un gaz ce se poate încălzi până la 3000 grade Celsius, în tehnica spargerilor de casse de bani invenția a produs o adevărată revoluție. Spărgătorul, înarmat cu aparatul lui Fouché, destul de mic pentru a nu incomoda, putea opera în voie. Gazului supraîncălzit, eliberat cu putere considerabilă din rezervoriul aparatului, nu-i rezista niciun corp solid, astfel că spargerea casselor de bani deveni ideală.

Cea dintâi spargere cu aparatul lui Fouché s'a făcut la

incet. Cei dintâi cari și-au dat seama de acest lucru au fost tot americanii. Câțiva spărgători americani au avut, cei dintâi, ingeniozitatea de a folosi curentul electric la spargerea unei Bănci din San-Francisco.

Aceștia, folosind instalația electrică a Băncii au făcut o instalație de ocazie cu două fire de arc voltaice pe cari le-au fixat în pereții de fier ai cassei. Căldura a fost atât de puternică încât pereții cassei s'au topit, iar bandiții au putut ridica fără nici o ostensială toți banii închiși înăuntru. Impotriva luminei arcurilor voltaice, bandiți s'au apărat cu ochelari negri.

*

Precum vedem, ostenselile savanților sunt adeseori întrebuințate de spirite perverse împotriva progresului. Poliția, pentru a putea combate cu succes tendințele criminale, nu are decât să se înarmeze și ea din timp cu invențiunile tehnice și ale științei. Altfel toată ostensiala ei este zădărnice.

GEORGIU CHENDI

„A S S A S S I N I I“

În toate timpurile au existat asociații secrete, cari își urmăreau scopurile lor cu mijloace criminale. Niciuna însă n'a fost mai îndrăzneată și n'a răspândit mai multă groază în jurul ei, ca asociațiunea „Assasinilor“ care își are obârșia în Persia și a bântuit peste tot vechiul continent timp de aproape trei secole.

Intemeierea acestei asociații sau secte musulmane, se pune pe la sfârșitul secolului al 11-lea (1090). Prin organizarea ei de fanatism și prin neallegerea mijloacelor de cari se servea, ea deveni curând o forță politică, cu care și cei mai puternici monarhi și principii din acele timpuri trebuiau să conteze.

Asociația „Assasinilor“ a fost întemeiată de persianul Hassan în Sahah, care începuse ca fanatic religios, dar cu încetul trecuse la ceva mai practic. Se pricepuse să adune în jurul lui mai ales mulți tineri, adolescenți, mai accesibili pentru fanatism; aceștia se numiau „pedavi“, adică: „aceia cari se jertfesc“, și ascultau orbește de orice poruncă a domnului și stăpânitorului lor, chiar și dacă împlinirea ei i-ar fi costat viața.

Pela anul 1100, Hassan puse mână pe mai multe orășele și cetăți întărite în Persia, și în Siria și Palestina. Cartierul lui general era pe culmile cele mai înalte ale Libanului (munți în Siria, celebri și pentru codrii lor multi-secolari; creasta acestor munți se întinde pe 130 km. Cele mai înalte culmi trec de 3000 de metri). Credincioșii săi îl numiau „Seik-ul-Gibal“, ceea ce s'a tradus în apusul terorizat cu cuvintele: „Bătrânul de pe munte.“

După moartea „domnitorului“, era regula ca să urneze acela pe care el însuși îl desemna, în viață fiind, ca pe „cel mai vrednic“. Cu această ordine de succesiune s'a perândat un șir întreg de teribili „seici“, bântuind cu teroarea cea mai fără de frâu.

„Bătrânul de pe munte“ își recruta numeroșii adepți după un sistem destul de simplu și aproape fără greș. Adeptul care se prezintă, după ce era examinat ca constituție fizică și intelectuală, era îmbătat cu hașiș și transportat în această stare într'o grădină minunată. Deschizând ochii, ce vedea? Mese bogate i se imbiau, muzică și cântece îi încântau urechea, fântânile săritoare susurau, și cele mai frumoase hurie îi ofereau dragostea lor... După câteva zile trăite într'un astfel de Rai, adeptul era adormit din nou și dus la locuința lui. Acuma era un „pedavi“, incredințat că Bătrânul de pe munte avea cheia Raiului, și că moartea, pentru dânsul, nu era decât trecerea mai curândă la această eternă fericire.

Acești „pedavi“ nu mai erau de-acu decât instrumente oarbe în mâna „Bătrânului.“ Mulți din acești tineri erau

de altfel de origine bună, instruiți, educați, inteligenți; trimiși pe la curțile principilor orientali și chiar apuseni, luau aparența unor prefecți gentilomi, și mânuiau pumnalul cu atât mai mare dibăcie, cu cât nimenea nu le bănuia astfel de intențiuni.

După cuvântul „hașiș“, care însemna proba decisivă a admiterii adepților, — aceștia se mai numiau și „hașișini“, de unde derivă francezescul „assassins“, expresie ce a fost adoptată în mai toate limbile, și care însemnează astăzi pur și simplu: ucigaș.

„Hașișinii“ bântuiau în tot felul de travestiri, și unul după altul principii sau marii seniori ai Orientului cădeau sub pumnalale lor și erau jefuiți; căci imboldul acestei secte, adică a conducătorului ei, era nu numai ambiție de mărire și poftă de răsbunare, ci și lăcomie de bunuri pământești. Este fapt constat istoricește că mulți regi europeni plăteau în ascuns tribut anual „Bătrânului de pe munte“, pentru ca să fie garantați împotriva atentatelor lui.

Regele Filip, adversarul lui Rihard Inimă-de-Leu, nu cutreaza să apară în public, de frica „assasinilor“, decât împresurat de garda sa numeroasă; după ce un atentat neisbutit s'a săvârșit împotriva lui, el însuși purta însemnul „lucefărului de aur“, semn de recunoaștere, care îl apăra de alte atentate la fel.

Și cavalerescul sultan Saladin a avut de luptat cu această teribilă bandă, — și abia a scăpat de numeroasele curse ce i s'au întins. Dar aceasta este o istorie despre care, poate, vom serie altă dată.

Fanaticii adepți ai „Bătrânului de pe munte“ erau niște oameni cari nu numai că nu se temeau de moarte, dar o și căutau, atuncea când, prin jertfa vieții lor, puteau, sau credeau că pot să aducă un serviciu și să intre în favoarea celui vraciu, care avea în mâna lui cheile Raiului!... Conteul Enric de Champagne, într'una din Cruciadele dușmănite de „Bătrânul de pe munte“, a căutat și a avut cu el o întâlnire. Atunci i-a vorbit despre devotamentul soldaților lui. „Vrei să-și dau o pildă?“ i-a spus Bătrânul. Făcu un semn, — trei tineri îmbrăcați în alb se arătară, și la un singur alt semn al lui, se aruncă cu toții în prăpastie.

Această teribilă asociație a fost distrusă așa: Hanul mongol Mongu a început în anul 1255 cucerirea cetăților „assasinilor“, — iar în 1273 domnitorul Egiptului Batbur le-a stărpit și ultimul culcuș. Toate acestea, firește, nu fără o împotrivire disperată. Dar după această stărpire, o lume întregă a răsuflet.

Secta assasinilor, cari se mai numesc și „ismaïlieni“, mai persistă și astăzi, dar numai ca o inofensivă, sectă religioasă în munții Libanului.

Măsuri pentru înfrânarea prostituției în anul 1794

Spre a pune stavilă lătirii „păcatului urviei, ce se înteste și se înmulțește în pământul acesta pravoslavnic“, luând proporții îngrijitoare pentru sănătatea trupească și sufletească a întregii poliții (Capitale), Mitropolitul Dositei, intervine pe lângă Domnitorul Alexandru Moruzi, cerând să se oprească femeile văduve și „fetele nemăritate“ de a mai vinde sau servi băuturi prin cărciumi.

Domnitorul, încuviințând „anaforaua prea sfinției sale părintelui Metropolit“, poruncește Dumnealor Vel Spătar și Vel Agă, „ca în soroc de trei zile să se ridice cu totul fetele nemăritate de prin cărciumi, cu pricină de slujbă, poslușanie sau rubedenie cărciumarului sau cărciumăresei, și alte feluri de femei văduve și fără de bărbat.“

Chestiunea aceasta fiind însă prea delicată, Domnitorul Alexandru Moruzi, mai puțin încrezător în tactul și destoinicia „agenților brigăzii de moravuri“ ai epocii, — poruncește lui Vel Spătar și Vel Agă, ca „Dumneavoastră înși-vă să faceți acea cercetare, fără de a da pricina aceasta în mâinile zapeiilor...“

Atât anaforaua părintelui Metropolit cât și pitacul Domnitorului, fiind de o prezentă actualitate față și de întinderea din ce în ce mai amenințătoare a prostituției, — și de criza totală de slugi, ce bântue astăzi — le publicăm în întregime cu nădejdea că cei ce au datoria să reacționeze, nu vor rămânea indiferenți, extinzând măsura propusă de Mitropolitul Dositei, și în alte direcțiuni.

V. V. D.

Prea înălțate Doamne,

Datoria păstoriei nu mă slăbește a nu ocărmi și cele trebuincioase ale turnei...

... Iară aici în pământul acesta cu o mare slobozenie se obișnuiește păcatul curviei, cel care este mai mare de cât celelalte păcate și fără de voia lor, care păcat se înteste din vin, pentrucă vinul ia mințea omului și nu știe ce face și înteste naravul lor, ca să facă cu mai multă pornire, dintr'o ummare a slobozeniei ce au muerile ce vând vin pela cărciume și cu felurimi îndeamnă oamenii la curvii și la băuturi, care amândouă unindu-se, adecă curvia cu beția, turbează mințile omenesti, și aprinzând simțirile lor cu văpaia vinului, nu știu ce mai fac, și ori ce părere îi vine în cuget și în vederea cea întunecoasă, se pornesc la tot felul de fapte rele: curvii peste măsură, ucideri și alte multe asemenea; ei eu ca un păstor și noi ca niște naziri ai Epi-

tropiei de obște, nu lipsim a înștiința Măriei Tale, pentru o împotrivoare rea ummare ca aceasta ce văzum că se metahirisește în pământul acesta pravoslavnic, care este vătămătoare și trupește și sufletește, aceeași este, adică atât din neveste cât și din fete sănătoase, zdravene, care sunt vrednice de slujbă și de muncă și în loc să se pue pe la stăpâni cu simbrerie sau îmbrăcăminte, ori cum vor putea, să se ajungă după starea fieș-cărui, ca cu osteneala mâinilor să-și ție vieața și îmbrăcămintea trupului...

... ei ele dau năvală pela cărciume, obișnuind desfătări în beții și curvii și de a lor bună voință își ponosluesc numele, își vatămă sufletul, își bolnăvesc trupurile, de rămân slute și poeite, după cum ne-am îndestulat și dela dohtorul poliției (Capitalei) că cea mai multă adunare de patimi la spital numai de fete și mueri betejițe din curvii este, și deosebit că nu-și aduc răutate numa lor, ei prelesnind și în bărbați, cărora la unii se pricinuesc și spargerii de case, pe aceștia-i betegesc, i sărăcesc, rămâind și secați și desnădăjduindu-se cei mai mulți cu totul, și ajungând la proastă stare și sărăcie, n'au cu ce să se caute și așa li se scurtează și viața într'acel fel de patimi...

... Pentru care una ca aceasta am socotit că de va fi primită și la auzul Înălțimii Tale, de acum înainte să lipsească cu totul partea femească de pe la cărciumi, cercetând și priveghind ca ori unde se vor afla din neveste și fete, să se rădice făcându-li-se cercetare, atât lor cât și celor ce le primesc prin cărciume, și vinul să-l vândă totdeauna bărbații, care bărbați de vor fi căsăcriți, să nu-și ție soția sau fata la cărciumă, nici pe alte străine să nu le primească în cărciumă cu nici un fel de pricinuire, căci care va călea porunca și se va dovedi, să se pedepsească atât cărciumarul cât și celetnica, cu bătaie prin târg sau mahala, în vederea oamenilor și să facă surghiun, spre a se părași de acest fel de urmări netrebuice și vătămătoare...

Așișderea și mahalagii să fie datori când vor vedea fapte ca acestea urmându-se în mahalaua lor, pe la cărciumă sau între vecinii lor, numai de cât să dea știre zabiților, ca să-i ridice pe unii ca aceia, și să le facă certare cu pedeapsă; iară când vor vedea mahalagii că se fac adunări la cărciume de mueri și fete și vor tăcea, nedând de știre, cum s'au zis mai sus, să se pedepsească și acei mahalagii, ca să se desobiciuiască o pricină rea și catigoristă ca aceasta, în prea fericitele zile ale Măriei Tale, i de aceasta înștiințăm și cum va fi luminată porunca. — 1794, Noembrie 25.

Dositei al Ungro-Vlahiei,

Isac Ralet, Dumitrache Banu

Iată acum și pitacul pe care-l dă Vodă, asupra acestei pricini:

Io Alexandru Constandin Moruzi Vvod. i gpod.

Cu cale este anaforaua prea sfinției sale părintelui Metropolit și a dumnealor nazirilor Epitropiei, spre a lipsi aceste netrebnicii, pentru care poruncim Dumitale Vel Spătar i Dumitale Vel Agă, ca fără de a da voce și slobozenie zapeiilor Dumnevoastră spre a face cu pricina aceasta vre-un catahrișis, și fără de a face cât de puțină ummare dela dânsii, să orânduți acum mai întâi pristavul ca să dee în știre la toate cărciumile Bucureștilor, și în toate mahalalele, puind și soroc de trei zile, ca într'acel soroc să lipsească și să se ridice cu totul fetele nemăritate de prin cărciumi,

spre a nu se afla mai mult, nici cu pricină de slujbă, sau poslușanie, nici cu pricină de rubedenie cărciumarului sau cărciumăresei, nici cu pricină că este străină și nu are unde șede, precum și alte feluri de femei văduve și fără de bărbat, să nu se afle mai mult șezând în cărciumă, fără numai cărciumarul, fie și soția lui numai, dară și cărciumarul sau cărciumăreasa de va avea față a lor să nu se afle într'aceea cărciumă, unde se face vânzare de băuturi de vin, nici muliere văduvă cărciumărează să nu se afle: și după ce veți face întâi hotărârea aceasta știută și cunoscută de toți, apoi când după înțelegerea poruncii, și în urma

acestui soroc, se va afla la vre-una cărciumă fete ori mulieri șezând sau primindu-se în cărciumă la adunare de băuturi, atunci D-voastră înși-vă să faceți acea cercetare, fără de a da pricina aceasta în mâinile zapciilor, precum zicem mai sus, și pliroforindu-vă să aveți pre aceeași față sau muliere văduvă să o cercetați de rudenie, și pre aceeași rudenie să o îndatorați a o lua la dânsul, sau fiind străină, fără de nici un căpătâi, ori să o îndatorați a intra la stăpân, ca cu slujbă curată să-și aibă chiverniseala lor, sau să le trimețeți la fabrica de postav, ca să lucreze cu plata ce li se va cădea. — 1794 Noembrie 28.

DIN TRECUTUL INDEPĂRTAT

Prostituția sfințită la Asirieni

În vecinicie instructivele însemnări ale lui Herodot (istoric grec care a trăit în veacul al 5-lea înainte de nașterea lui Christos și care a fost supranumit Părintele Istoriei), găsim câteva detalii foarte curioase cu privire la căsătoria și la ceea ce el desemnează sub numele de „prostituția sfințită” la Asirieni.

Această formă a prostituției, pe vremuri foarte răspândită în tot Orientul și care însă n'a dispărut cu totul, e ultima vestigie a promiscuității primitive, păstrată în societățile civilizate. Unele neamuri au continuat să afirme dreptul tuturor la posesiunea fiecărei femei, — drept pe care un obicei secular a sfârșit prin a-l face nu numai respectabil, dar și consfințit prin religie.

În fiecare localitate — oraș mai mare, târg ori sat — acei cari aveau fete nobile le aduceau în fiecare an într'un loc anumit unde se adunau în jurul lor un mare număr de bărbați.

Un crainic le strigă pe nume și le vindea una după alta, ca la mezat.

Incepea cu cea mai frumoasă și după ce obținea pe ea maximul prețului la care se putea aștepta, le striga pe acele cari, prin farmecul fizicului lor, se clasau imediat după prima.

Vânzarea se făcea însă cu condițiunea obligațiunii exprese pentru cumpărător, de a lua de nevastă pe fata astfel achiziționată ca o marfă.

Toți tinerii Babilonieni bogați, cari aveau și ei vârsta nubității, concureau la această licitație, care întotdeauna era foarte animată, de oarece toți țineau să-și procure femeea care reprezintă zestrea ce o aduceau, bărbatului.

Tinerii din popor, dimpotrivă, nu se prea băteau pentru frumoasele bălciiului căsătoriei, de oarece cele slute trebuiau să compenseze dezavantajele fizice printr'o sumă de bani, care reprezintă zestrea ce o aduceau, bărbatului.

În adevăr, de îndată ce isprăvea cu vânzarea celor frumoase, crainicul striga pe cea mai slută sau pe aceea care suferea de infirmități vădite și o oferia ca prețul cel mai redus cu putință. Aceasta, pentru că prețul de estimațiune a slutei era numai o simplă formalitate, de oarece tânărul care o primea de soție nu plătia nimic, din contră, suma fixată revenea „cumpărătorului” și ea era furnizată dintr'o prelevare asupra sumelor obținute din vânzarea celor frumoase. Astfel, acestea din urmă contribuiau la înzestrarea fetelor, mai puțin favorite de natură. Rostul unei estimațiuni minime a slutei ori a schiloadei își are astfel explicația: de vreme ce viitorul bărbat avea să primească o sumă ca zestre, era tot interesul ca suma aceasta să fie cât mai mică cu putință.

Tatăl nu avea voie să aleagă el un soț pentru fiica sa; iar tânărul care cumpăraseră o fată, nu putea s'o ducă la el acasă, decât dacă dădea și o garanție c'o va lua în căsătorie.

În cazul când soții nu se potriveau și deci nu puteau conviețui în mulțumire, târgul se strica și tânărului i se înapoiau banii plătiți ca preț al cumpărării.

* * *

Aceasta a tinut până la căderea Babylonului, când părinții au început să-și prostitueze fetele, spre a trage astfel foloase bănești de pe urma acestui trafic rușinos.

Dar, în afară de această prostituție din interes, mai exista la Asirieni o lege cu adevărat odioasă, aceea care institua așa zisa prostituție sfințită.

Orice femeie născută între hotarele țării era obligată, ca, odată măcar în viața ei, să se ducă la templul Venerei, spre a se da acolo unui strein.

Femeile bogate, din dorința orgolioasă de a nu fi socotite printre cele de duzină, adică femeile din popor, se duceau până în fața templului în care acoperite. Ajunse aici, se așezau în pragul sanctuarului, având la spatele lor un mare număr de slugi cari le însoțeau. Celelalte veneau și intrau deadreptul în incinta sfințită, o dependență a templului Venerei, iar ca semn distinctiv purtau o panglică în jurul capului.

Unele sosesc, altele pleacă. Prin frânghii se despart locuri libere de plimbare pentru streinii cari urmează să-și aleagă femeile pentru îndeplinirea ritului infam.

O femeie care a pătruns odată în această incintă nu mai poate s'o părăsească, dacă un bărbat necunoscut nu i-a aruncat bani în poală și n'a luat-o cu el. În momentul în care-i arunca banii, streinul se adresa femeii alese cu aceste cuvinte: „Invoc pentru tine pe zeița Mylitta” — nume pe care Asirienii îl dădeau Venerei.

Oricât de modestă ar fi această sumă, femeea trebuie să primească, legea fiind formală în această privință și refuzul constituia un sacrilegiu, de oarece banii astfel oferiți deveneau sfințiți.

După ce s'a achitat de datoria ce avea față de zeița dragostei, prostituata sfințită se despărtea de strein și se întorcea acasă, la soțul ei.

Oricât de mare era suma, ce streinul era dispus să ofere spre a păstra pe tovarășa de o clipă, era o încercare zadarnică, pentru că legea pedepsea seducțiunea care ar fi avut ca urmare stricarea căsniciei.

Femeile mai frumoase scăpau iute de corvoada în cinstea Venerei; cele urâte, însă, trebuiau să aștepte mult în incinta sfințită, până găseau amatori — și legea nu le dădea voie să se întorcă la soții și copii lor, înainte de a nu fi adus, pe altarul zeiței, jertfa curățeniei lor trupești. De aceea se întâmplă ca slutele și schiloadele să aștepte și trei până la patru ani, până să se libereze de infama obligație.